ҚАЗАҚ СПОРТ ЖӘНЕ ТУРИЗМ АКАДЕМИЯСЫ
КАЗАХСКАЯ АКЕДЕМИЯ СПОРТА И ТУРИЗМА
KAZAKH ACADEMY OF SPORT AND TOURISM

ТЕБЕГЕНОВА ЭЛЬВИРА ТЕМІРХАНҚЫЗЫ

ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫНДАҒЫ ХАЛЫҚ МӘДЕНИЕТІНІҢ ДӘСТҮРІ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ
МИНИСТРЛІГІ
ҚАЗАҚ СПОРТ ЖӘНЕ ТУРИЗМ АКАДЕМИЯСЫ

ТЕБЕГЕНОВА ЭЛЬВИРА ТЕМІРХАНҚЫЗЫ

ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫНДАҒЫ ХАЛЫҚ МӘДЕНИЕТІНІҢ ДӘСТҮРІ

Оқу құралы

«Мерей» баспасы
Алматы, 2021

ӘОЖ 008
ҚБЖ 72.01
Т 31

Оқу құралы Қазақ спорт және туризм академиясының Ғылыми кеңесінің мәжілісінде талқыланып баспаға ұсынылды (хаттама №11, 25.06.2021 ж.)

Т 31 Тебегенова Э.Т. Қазақстан тарихындағы халық мәдениетінің дәстүрі: Оқу құралы. – Алматы: «Мерей» баспасы, 2021. 196 б.

ISBN 978-601-7964-95-5

Мәдениеттану – ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарды өркениет тұтастығы аясында карастыратын ғылым саласы. Әлем өркениеті кеңістігіндегі адамзат ұрпактарына ортак дәстүрлі құндылыктар жетістіктерін мәдениет философиясы аясында бағалау – теориялық-тәжірибелік тұтастықтағы танымдық маңызды мәселе. Оқу құралында казақтың көпғасырлық тарихындағы материалдық және рухани мәдениет дәстүрлері қазіргі заманғы тұрмыс дамуы үдерісімен сабақтастырыла-жүйелене карастырылған. Мәдениеттану пәнінің типтік бағдарламасы негізге алынған оқу құралы Қазақстан Республикасының қазіргі рухани жаңғырудағы жаңа тарихындағы халық мәдениеті дәстүрін жаңашыл көзқарастармен зерделеу тұрғысында жазылғандығымен ерекшеленеді.

Оқу құралы жоғары оку орындарының студенттеріне арналған.

Пікір жазғандар:

Х.М.Әбжанов, ҚР ҰҒА-ның академигі, тарих ғылымдарының докторы, профессор

Қ.М.Жүкешев, философия ғылымдарының кандидаты, КазСТА-ның қауымдастырылған профессоры

ӘОЖ 008
ҚБЖ 72.01
Т 31

ISBN 978-601-7964-95-5

© «Мерей» баспасы, 2021
© Тебегенова Э.Т. 2021

КІРІСПЕ

Адамзат өркениетінің қазіргі заманымызға дейінгі материалдық және рухани құндылықтарының қалыптасуы мен дамуы жетістіктеріне арналған мәдениет теориясы мен тарихы сабақтастығы негізіндегі «Мәдениеттану» пәні отандық және шетелдік жоғары оқу орындарында XX ғасырдың аяғы мен қазіргі XXI ғасырдың басындағы оқу үдерісінде тұрақты оқытылып келеді. Қазақстан Республикасының арнаулы орта және жоғары оқу орындарынаарналған«Мәдениеттану»(«Культурология»)оқулығы (Авторлары: Т.Х.Ғабитов, Ж.М.Мұтәліпов, А.Т.Құлсариева) Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігі жылдарында «Раритет» баспасынан 2001 жылдардан бері дүркін-дүркін жарық көруде. Пән авторларының оқулығы да, ұсынған оқу-әдістемелік кешені де, сауалнамалары да жаратылыстану, техникалық, қоғамдық-гуманитарлық мамандықтар салаларындағы білім алушыларға да, пән оқытушыларына да ғылыми-теориялық және оқу-әдістемелік тұрғыда пайдалы қызмет атқарып келеді.

Қазақстан Республикасының қазіргі рухани жаңғыруға негізделген ұлттық идеологиялық, мемлекеттік-стратегиялық бағдарламалары аясында отбасылық тәлім-тәрбиеден бастап, орта мектептерде, арнаулы орта және жоғары оқу орындарындағы спорттық пәндерді оқыту мен эстетикалық-педагогикалық іс-шаралар жүйесінде дәстүрлі дене шынықтыру жаттығуларына, ұлттық спорттық ойын түрлеріне де мән беріле бастады.

Оқу құралының мақсаты ұлттық мәдениетіміздің ата-бабалық тарихи негіздері болып саналатын – дәстүрлі денешынықтыру жаттығуларын, ұлттық спорттық ойын түрлерінің тарихи-танымдық мәдени-тұрмыстық сипатын арнайы қарастыру. Осы мақсатты жүзеге асыру үшін мынадай міндеттерді жүзеге асыру көзделді:

- қазақ отбасыларындағы дәстүрлі денешынықтыру жаттығуларының түрлерін жүйелеу;
- балаларды жаттықтырулардың жауынгерлік рухы қалыптастыратын ықпалын бағалау;

2. «Мәдениет туралы» 1996 жылғы 24 желтоқсандағы Қазақстан Республикасы Заңының (Қазақстан Республикасы Парламентінің Жаршысы, 1996 ж. N 22, 406-құжат) күші жойылды деп танылсын.

Қазақстан Республикасының Президенті

МАЗМҰНЫ

Кіріспе 3
Бірінші бөлім. Мәдениет – ұлттық және жалпыадамзаттық рухани қазына 6
Екінші бөлім. Ата-бабалық халық мәдениетінің тарихи-этнографиялық негіздері 32
Үшінші бөлім. Қазақстан тарихындағы спорт пен туризм: халықтық негіздері және жаңа дәуірдегі жетістіктер 73

Қорытынды 95
Пайдаланылған әдебиеттер тізімі 98

Қосымшалар
1-Қосымша. Глоссарий 102
2-Қосымша. Оқу-әдістемелік кешен 117
3-Қосымша. Мәдениет туралы қазақстан республикасының заңы 131

Тебегенова Эльвира Темірханқызы

Қазақстан тарихындағы халық мәдениетінің дәстүрі

Оқу құралы

Редакторы: Г.Қалибекұлы
Көркемдеуші редакторы: А. Қалибекұлы

Форматы: 84x108 $^{1}/_{16}$ Офсеттік басылым
Қаріп түрі «Times New Roman KZ»
Баспа табағы 12.25
Таралымы 500.